

บทที่ 1 บทนำ

1.1 บทนำ

เสาวรสหวาน (Passion fruit) เป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของพื้นที่สูง โดยมูลนิธิโครงการหลวงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงปลูกเสาวรสหวานเพื่อสร้างรายได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 คือ พันธุ์เบอร์ 2 จากความต้องการเสาวรสหวานของตลาดที่มีเพิ่มมากขึ้น จึงมีการขยายพื้นที่ส่งเสริมการปลูกมากขึ้น ซึ่งในการขยายพันธุ์เสาวรสจะใช้เสาวรสนิดพันธุ์สีเหลืองที่มีรสเปรี้ยวเป็นต้นตอโดยการเพาะเมล็ด เมื่อดันกล้ามีอายุ 2-3 เดือน จึงใช้ยอดพันธุ์ดีเสาวรสหวานเสียบแบบลิ้มบนต้นตอและนำต้นที่เปลี่ยนพันธุ์แล้วไปปลูกในแปลง (งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผล, 2545) แต่การขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้จะใช้ยอดพันธุ์ดีจากต้นเสาวรสหวานที่ปลูกอยู่ทั่วไปซึ่งมักมีเชื้อไวรัสที่สำคัญและรุนแรง คือ โรค Passion fruit woodiness virus (PWV) ทำให้ต้นกล้าที่ได้จากการขยายพันธุ์และนำมาปลูกมีเชื้อไวรัส ต้นจึงไม่สมบูรณ์แข็งแรง ส่งผลถึงผลผลิตที่ลดลงกว่าร้อยละ 50 และทำให้คุณภาพผลผลิตของเสาวรสไม่ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

ในการผลิตเสาวรสให้ได้คุณภาพนั้น เริ่มจากการคัดเลือกต้นกล้าที่สมบูรณ์ ปลอดจากเชื้อหรือทนต่อโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส เมื่อนำต้นกล้าลงปลูกจนกระทั่งถึงเริ่มติดผล ควรพ่นยากำจัดแมลงพาหะเป็นระยะ และระมัดระวังการใช้เครื่องมือตัดแต่งกิ่งโดยทำความสะอาดทุกครั้งที่ตัดแต่งต้นเสร็จในแต่ละต้นด้วยแอลกอฮอล์ และไม่ควรปลูกปะปนกับพืชตระกูลแตง (ณรงค์ชัย, 2550) จากผลการศึกษาของ ปิยะมาศ และคณะ (2558 และ 2559) ซึ่งได้วิจัยและพัฒนาการผลิตต้นกล้าเสาวรสหวานปลอดโรคด้วยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ โดยเลี้ยงชิ้นส่วนเนื้อเยื่อพืชในอาหารที่เติมสารควบคุมการเจริญเติบโตกลุ่มออกซินชนิด indole-3-butyric acid (IBA) ที่ 1-3 มิลลิกรัมต่อลิตรนาน 4 สัปดาห์ สามารถชักนำให้ยอดเกิดรากได้ร้อยละ 25 และต้นที่ได้จากการศึกษารังนี้สามารถนำไปเป็นต้นแม่พันธุ์ปลอดโรคเพื่อขยายพันธุ์ในการผลิตต้นกล้าสำหรับงานส่งเสริมต่อไปได้ อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีการทดสอบการให้ผลผลิตของต้นเสาวรสปลอดโรคในสภาพกลางแจ้งก่อนส่งเสริมให้แก่เกษตรกรต่อไป

สำหรับพันธุ์ของเสาวรส ปัจจุบันมูลนิธิโครงการหลวงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงปลูก จำนวน 3 พันธุ์ คือ พันธุ์ RPF No.1 พันธุ์ไท่สูง และพันธุ์เหลืองหวาน โดยมีปริมาณผลผลิตผ่านฝ่ายตลาดของมูลนิธิโครงการหลวง ในปี พ.ศ. 2559 2560 และ 2561 จำนวน 624.54, 624.53 และ 722.94 ตัน มูลค่าผลผลิต 27.48, 28.25 และ 29.33 ล้านบาท ตามลำดับ (งานพัฒนาและส่งเสริมไม้ผล มูลนิธิโครงการหลวง, 2561) สำหรับราคาผลผลิตเฉลี่ย 40-60 บาทต่อกิโลกรัม แม้ปัจจุบันมีพันธุ์ส่งเสริมจำนวน 3 พันธุ์ แต่การศึกษาและคัดเลือกพันธุ์ให้ได้พันธุ์ใหม่ๆ ที่มีการเจริญเติบโตที่ดี ให้ผลผลิตต่อต้นสูง และปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมได้ดีนั้นยังมีความจำเป็น ในปี พ.ศ. 2559-2560 อัจฉรา และคณะ (2560) ได้ศึกษาคัดเลือกพันธุ์เสาวรสจากการเพาะเมล็ดเสาวรสพันธุ์เหลืองหวานจากสะงี๊ และพันธุ์จากเวียดนาม รวมจำนวน 106 ต้นโดยปลูกในภาชนะภายใต้สภาพโรงเรือน ทำการประเมินลักษณะและคุณภาพผลผลิตโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง เบื้องต้นได้ต้นที่ให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและมีลักษณะเด่น จำนวน 14 รหัส ดังนี้ SG01-09, SG02-5, SG02-9, SG03-2, SG03-6, SG04-5, SG04-10, SG05-8, SG07-6, SG08-4, SG09-2, SG09-3, SG09-4 และ SG09-6 และในปี พ.ศ. 2561 เป็นการปลูกทดสอบการให้ผลผลิตของต้นที่คัดเลือกทั้ง 14 รหัสในสภาพแปลงปลูกกลางแจ้งที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ โดยเปรียบเทียบค้ำแบบรั้วและแบบผืน เพื่อให้ได้พันธุ์ที่ให้ผลผลิตดี เหมาะสมสำหรับพื้นที่สูงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อทดสอบการให้ผลผลิตจากต้นเสาวรสหวานปลอดโรคที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
- 2) เพื่อศึกษาและคัดเลือกพันธุ์เสาวรสปันธ์ใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) การทดสอบการให้ผลผลิตของต้นเสาวรสหวานปลอดโรค (พันธุ์โครงการหลวง เบอร์ 1) ที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ เปรียบเทียบกับต้นเสาวรสทั่วไป (ต้นควบคุม)
- 2) เพื่อทดสอบและคัดเลือกพันธุ์เสาวรสที่มีศักยภาพในการผลิตสำหรับพื้นที่สูง โดยทดสอบการให้ผลผลิตของพันธุ์เสาวรสที่คัดเลือกจากปี พ.ศ.2560 จำนวน 14 รหัสต้น

